

กระบวนการสอนการแสดงสำหรับนักร้องเพลงไทยลูกกรุง โดยใช้หลักการของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์

“The Process of Acting Coaching for Lukkrung Singers
Using the Principles of Lee Strasberg and Sanford Meisner”

สิริจุฑา รักชาติเจริญ*

Sirichuta Rugchartcharoen*

วันที่รับบทความ	20 กันยายน 2566
วันที่แก้ไขบทความ	12 ตุลาคม 2566
วันที่ตอบรับบทความ	18 ตุลาคม 2566

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการสอนการแสดงสำหรับนักร้องเพลงลูกกรุง โดยใช้หลักการและแบบฝึกหัดลี สตราสเบิร์กและแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์มาปรับใช้สำหรับการสอน โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อค้นหาแนวทางการสอนการแสดงและแบบฝึกหัดทางการแสดงที่เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลงสำหรับนักร้อง และเพื่อให้ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการสอนการแสดงสำหรับนักร้องอย่างลึกซึ้ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการในฐานะครูสอนการแสดง และได้เลือกศึกษากับนักร้องกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน โดยมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ (1) เป็นบุคคลกลุ่มเพศใดก็ได้ (2) เป็นผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (3) เป็นผู้ที่มีพื้นฐานการร้องเพลงอยู่แล้ว (4) เป็นผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการสอนที่เน้นใช้แบบฝึกหัดของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ให้กลุ่มตัวอย่างได้ฝึกไว้เป็นหลัก ซึ่งมีระยะเวลาการสอนทั้งหมดจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง และเมื่อกลุ่มตัวอย่างเรียนครบตลอดแผนการสอนแล้วจึงได้จัดคอนเสิร์ตประกอบวิทยานิพนธ์เพื่อแสดงต่อหน้าผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อเสนอแนะรวมถึงแบบสอบถามจากผู้ชมมาประเมินผลผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกหัดและหลักการของทั้งลี สตราสเบิร์กและแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ที่ผู้วิจัยนำเสนอสามารถใช้นำนักร้องได้เป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการเปิดใจและความกระหายอยากที่จะพัฒนาตนเองอย่างแท้จริงของตัวผู้เรียนเองด้วย

Corresponding Author Email: sirichuta.nn0708@gmail.com

* นิสิตปริญญาโท คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาศิลปการละคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Student, Master of Arts in Dramatic Arts, Chulalongkorn University

เพราะพลังแห่งความตั้งใจนี้จะส่งผลให้ผู้เรียนไม่ทำอะไรอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างก้าวกระโดด อีกประการหนึ่งคือทักษะด้านการร้องเพลงของผู้เรียนเอง ผู้เรียนควรมีทักษะการร้องที่ดีอยู่แล้วจึงจะต่อยอดทักษะทางด้านนี้ต่อไปได้ เพราะหากยังพะวงเกี่ยวกับการร้องเพลงของตนเองอยู่ จะส่งผลทำให้เกิดภาวะที่เรียกว่าสมาธิผิตที่ได้โดยง่าย

คำสำคัญ: เพลงลูกกรุง การสอนการแสดงสำหรับนักร้อง ลี สตราสเบิร์ก แซนฟอร์ด ไมส์เนอร์

Abstract

This article is a research article about the process of acting coaching for Lukkrung Singers using by the principle of Lee Strasberg and Sanford Meisner. The purposes are to finding the guidelines for the acting coaching and practices appropriate for expressing feelings through songs for the singers and to enable the researcher(s) to profoundly study the acting coaching processes for the singers. This research study was conducted by the researcher(s) as a acting coach for the singers, and it studied five sampled singers with the following qualities: (1) having any gender (2) being 18 years or older (3) having a good singing skill and (4) desiring to improve their potentials for expressing feelings through songs. The teaching plans were designed by the researcher(s) by mainly applying the practices of Lee Strassberg and Sanford Meisner for the samples to practice. There were 12 sessions. Each session was three hours. After the samples studied according to all of the teaching plans, a concert(s) was held as a part(s) of the thesis in order to show experts as well as to obtain suggestions and questionnaires returned from audiences for evaluations. According to the findings, it was found that the practices and principles of Lee Strassberg and Sanford Meisner used by the researcher(s) could effectively improve the singers. However, these were dependent on the learners' open-mindedness and desires to improve themselves because these desires would drive them to use all of their abilities and improve themselves very effectively. Additionally, these were also dependent on the singing skills of the learners. The learners should have good singing skills in order to improve further because they would easily have conditions that were called wrong concentrations if they were still concentrate on their singing skills.

Keywords: Lukkrung Song, Acting for Singers, Acting for Singers Coaching, Lee Strasberg, and Sanford Meisner

บทนำ

เพลงลูกกรุง คือ เพลงไทยสากลประเภทหนึ่งที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะกลุ่มคนในเมืองหลวง (ศิริรัตน์ และวรุณญา, 2562: 171) เป็นเพลงที่มีการผสมผสานความเป็นไทยและสากลเข้าไว้ด้วยกัน กล่าวคือ มีท่วงทำนองที่พัฒนามาจากเพลงไทยเดิม มีคำร้องที่สละสลวย และมีวิธีการขับร้องที่เป็นเอกลักษณ์ถูกต้องชัดเจนตามอักขระวิธี (ภาสกรณ รุ่งเรืองเดชาภักดิ์, 2563: 1) ลักษณะสำคัญของเพลงลูกกรุงคือ จะมีความพิถีพิถันในด้านการใช้ภาษาที่นำมาแต่งเป็นอย่างมาก เพราะคำร้องที่นำมาแต่งล้วนมีความประณีตเฉกเช่นภาษากวี มีการใช้คำที่เป็นภาษาร้อยกรอง มีสัมผัสนอกและสัมผัสในซ่อนไว้ในเนื้อเพลงอย่างงดงาม นอกจากนี้ยังมีการใช้โวหารภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตภาพภายในจิตใจอีกด้วย (วรศรา โกรทินธาคม, 2557: 86)

เพลงลูกกรุงถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น และไม่ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนไปสักเพียงใด ก็ยังคงมีนักร้องและศิลปินรุ่นใหม่ ๆ นำบทเพลงลูกกรุงมาดัดแปลง และเรียบเรียงดนตรีใหม่เพื่อให้เกิดความร่วมสมัยกับยุคของตนเองอยู่เสมอ เช่น วงดนตรีแกรนด์เอ็กซ์ วงดนตรีเยื่อไม้ ศิลปินจากค่ายเพลงแกรมมี่โกลด์ที่ขับร้องบทเพลงในอัลบั้มสุนทราภรณ์ โกลด์ซีรีส์ (พ.ศ. 2542) ธงไชย แมคอินไตย์ ที่ขับร้องบทเพลงในอัลบั้ม 100 เพลงรักไม่รู้จบ (พ.ศ. 2543) นอกจากนี้ยังมีการจัดคอนเสิร์ตเพลงลูกกรุงที่ร้องโดยศิลปินต้นฉบับเพื่อให้ผู้ฟังหวนคิดถึงอยู่บ่อยครั้ง รวมถึงมีรายการประกวดร้องเพลงที่กำหนดให้ผู้เข้าแข่งขันได้นำบทเพลงลูกกรุงมาใช้ในการประกวดอีกด้วย (ภาสกรณ รุ่งเรืองเดชาภักดิ์, 2563: 9 - 11) ซึ่งเพลงที่ได้รับความนิยมนำมาเรียบเรียงใหม่อยู่เสมอได้แก่ *ขอให้เป็นเหมือนเดิม ความรักไม่รู้จบ คนจะรักกัน จงรัก ทำฉลอม ทาสเทวี ทาสรัก น้ำตาแสงได้ นกขมิ้น เพียงคำเดียว พรหมลิขิต ริมฝั่งน้ำ รักคุณแล้ว เรือนแพ หยาดเพชร สนามอารมณ์ เสน่หา หนึ่งหญิงสองชาย อาลัยรัก ฯลฯ* (สมบัติ กิ่งจันทวงศ์, 2534: 125 - 126)

สำหรับการร้องเพลงลูกกรุง นอกจากนักร้องจะต้องมีน้ำเสียงที่ไพเราะและนุ่มนวลแล้วทักษะด้านสื่อสารอารมณ์เพลงไปสู่ผู้ฟังก็ถือเป็นเรื่องสำคัญไม่แพ้กัน เพราะถ้าหากมีน้ำเสียงไพเราะแต่ไม่สามารถสื่อสารไปสู่ผู้ฟังได้ก็จะส่งผลให้บทเพลงนั้น ๆ ไร้ความหมายไปโดยสิ้นเชิง อย่างไรก็ตามวิธีการคัดเลือกนักร้องที่จะมารับมอบหมายให้ร้องเพลงในสมัยก่อน ขึ้นอยู่กับว่านักร้องผู้นั้นมีน้ำเสียงที่สัมพันธ์กับอารมณ์ในบทเพลงหรือไม่ โดยครูเพลงจะเป็นผู้เลือกเพลงตามลักษณะน้ำเสียงของนักร้อง เช่น “มณฑรา โมรากุล” นักร้องหญิงวงสุนทราภรณ์ มีน้ำเสียงที่ทุ้มและกังวานก็จะได้รับร้องเพลงที่มีเนื้อหาเศร้า ส่วน “ศรีสุตา รัชตะวรรณ” ที่มีน้ำเสียงแหลมใส ชัดเจน ก็จะได้ร้องเพลงที่มีทำนองและเนื้อหาสนุกสนาน เป็นต้น หลังจากที่คัดเลือกนักร้องที่จะมาร้องเพลงได้แล้ว ลำดับถัดมาคือนักร้องจะต้องรู้จักวิธีการฝึกถ่ายทอดอารมณ์ผ่านน้ำเสียงที่จะทำให้เพลงเกิดมิติทางด้านอารมณ์เพื่อช่วยให้ผู้ฟังรู้สึกคล้อยตามอีกด้วย กล่าวคือ การลงน้ำหนักเสียงให้มีความหนักหรือแผ่ว ล้วนมีผลต่อการแสดงอารมณ์ผ่านบทเพลงทั้งสิ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือนักร้องจะต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหาในบทเพลงให้ได้มากที่สุดเพื่อจะได้ส่งสารไปสู่ผู้ฟังตามเจตนาของผู้แต่งได้สำเร็จ (พิชญ์สินี บำรุงนคร, 2543: 183 - 194)

จากข้อความข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในฐานะผู้สอนการแสดงสำหรับนักเรียนว่านอกเหนือจากวิธีการข้างต้นแล้ว จะมีวิธีการใดอีกบ้างที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดและสื่อความรู้สึกผ่านบทเพลงไทยลูกกรุงไปสู่ผู้ฟังได้อย่างลึกซึ้ง จริ่งใจ และเป็นธรรมชาติเมื่ออยู่บนเวที ดังนั้นผู้วิจัยจึงอยากค้นหาแนวทางการสอนการแสดงเพื่อพัฒนาศักยภาพให้กับนักเรียนในด้านนี้ โดยเฉพาะผ่านหลักการของนักการละครในสายเดอะเมธอด (The Method Acting) ที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนรู้ในห้องเรียนการแสดง หลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาศิลปการละคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

1. หลักการของลี สตราสเบิร์ก (Lee Strasberg) ซึ่งหลักการนี้จะมุ่งเน้นให้นักแสดงสร้างความจริงจากภายในโดยใช้ความทรงจำในอดีตที่นักแสดงเคยประสบมาเป็นเครื่องมือหลักในการฝึก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าหากนักเรียนจะฝึกตนเองให้ถ่ายทอดความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งนั้น ควรเริ่มจากการสื่อสารเรื่องราวจากประสบการณ์ของตนเองก่อน โดยผู้วิจัยมองว่าแบบฝึกหัดการรื้อฟื้นความทรงจำ (Memory Recall) จากแนวคิดนี้จะช่วยให้นักเรียนสามารถดึงความรู้สึกจากเหตุการณ์เก่า ๆ ของตนเองมาเทียบเคียงกับเนื้อหาในบทเพลงได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้การเข้าใจความหมายในบทเพลงได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างจริงใจและเป็นธรรมชาติ

2. หลักการของแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ (Sanford Meisner) ซึ่งหลักการนี้จะเน้นให้นักแสดงฝึกตนเองให้อยู่กับปัจจุบันขณะและเชื่อมั่นในสัญชาตญาณของตนเองให้ได้มากที่สุด และเมื่อนักแสดงฝึกให้ตนเองสามารถอยู่กับปัจจุบันขณะและเชื่อมั่นสัญชาตญาณของตนเองแล้ว ก็จะทำให้นักแสดงสามารถแสดงออกได้อย่างเป็นธรรมชาติถึงแม้ว่าอยู่ภายใต้สถานการณ์สมมติก็ตาม ผู้วิจัยมองว่าแบบฝึกหัดการทำซ้ำ (Repetition) ซึ่งเป็นแบบฝึกหัดพื้นฐานของแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ จะสามารถช่วยนักเรียนในส่วนนี้ได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษากับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน โดยไม่จำกัดเพศ แต่ต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป นักเรียนกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ล้วนมีภูมิหลังที่แตกต่างกัน และที่สำคัญคือจำเป็นต้องมีพื้นฐานการร้องเพลงอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการพัฒนาทักษะด้านการสื่อความรู้สึกผ่านบทเพลง ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการสอนให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยมีระยะเวลาเรียนจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ซึ่งเนื้อหาที่สอนจะใช้หลักการของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์เป็นหลัก ในแผนการสอนนี้กลุ่มตัวอย่างจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ผ่านบทเพลงลูกกรุงทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของบทเพลงไว้ดังนี้

- ก. บทเพลงทั้งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการชมธรรมชาติ
- ข. บทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความเศร้าหม่น
- ค. บทเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับคติธรรมและปรัชญาชีวิต

จากนั้นเมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเรียนครบตลอดแผนการสอนแล้ว ผู้วิจัยจึงจะจัดให้มีการแสดงคอนเสิร์ตต่อหน้าผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อเสนอแนะมาเป็นข้อมูลในการประเมินผล

ปัญหานำการวิจัย

1. แนวทางการสอนการแสดง แบบฝึกหัดทางการแสดงของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ ที่เหมาะสมสำหรับนักร้องเพลงไทยลูกกรุงเป็นอย่างไร
2. กระบวนการสอนการแสดงสำหรับนักร้องเพลงไทยลูกกรุงผ่านหลักการของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อค้นหาแนวทางการสอนการแสดงและแบบฝึกหัดทางการแสดงของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ ที่เหมาะสมสำหรับนักร้องเพลงไทยลูกกรุง
2. เพื่อทราบถึงกระบวนการสอนการแสดงสำหรับนักร้องเพลงไทยลูกกรุง ผ่านหลักการของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์

ข้อสันนิษฐาน

แนวคิดการสร้างความจริงจากภายในโดยใช้เทคนิคการรื้อฟื้นความทรงจำของลี สตราสเบิร์ก และแนวคิดเรื่องการแสดงออกตามสัญชาตญาณด้วยความสัจจริงแม้อยู่ภายใต้สถานการณ์สมมติของแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ จะช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้สึกผ่านเพลงไทยลูกกรุงได้อย่างลึกซึ้งและเป็นธรรมชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการค้นหาแนวทางการสอนการแสดงและแบบฝึกหัดทางการแสดงของลี สตราสเบิร์ก และแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ที่เหมาะสมสำหรับนักร้องเพลงไทยลูกกรุงในการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยในฐานะครูสอนการแสดงสำหรับนักร้อง และได้เลือกศึกษากับนักร้องกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1. ชาย หญิง และบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+)
2. เป็นผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป
3. เป็นผู้ที่มีพื้นฐานการร้องเพลงอยู่แล้ว
4. เป็นผู้ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเองในด้านถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง

ผู้วิจัยได้คัดเลือกนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจากการเชิญชวนคนรู้จักที่มีผู้วิจัยมองเห็นว่ามีศักยภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้เลือกมานี้ล้วนแต่มีผลงานด้านการร้องเพลงที่โดดเด่นมาแล้วทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นประกวดร้องเพลงในรายการ ร้องเพลงประกวดตามโครงการต่าง ๆ เป็นครูสอนร้องเพลง เป็นนักเรียนที่เรียนร้องเพลงและอื่น ๆ ซึ่งมีรายชื่อเป็นนามแฝงดังตารางหมายเลขที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางหมายเลขที่ 1: ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

นามแฝง เพศ - อายุ	สำเนา การศึกษา	อาชีพ ปัจจุบัน	ผลงาน การร้องเพลง
(1) น้ำปั่น ชาย อายุ 25 ปี	ระดับปริญญาตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ม.มหิดล สาขาการ ประพันธ์เพลง (Music Composition)	นักศึกษา ปริญญาโท	เข้ารอบ 12 คนสุดท้ายรายการ เดอะโกลเด้นซองเวทีเพลงเพราะ (The Golden Song) ซีซั่น 4 * ฝาแฝดน้ำปิง
(2) น้ำอุ่น ชาย อายุ 25 ปี	ระดับปริญญาตรีจาก คณะวิทยาการจัดการ หลักสูตรนิเทศศาสตร์ มรภ.สวนดุสิต	กราฟิก ดีไซน์เนอร์ และนักเต้น	ร้องเพลงลงโซเชียลมีเดีย
(3) น้ำปิง มี ความหลากหลายทางเพศ อายุ 25 ปี	ระดับปริญญาตรีจาก วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ ม.มหิดล สาขาละคร เพลง (Musical Theatre)	ครูสอน ร้องเพลง และเปียโน	สอนร้องเพลงที่ โรงเรียน The Echo School of Music by ครูฟ้าใส * ฝาแฝดน้ำปั่น
(4) น้ำหว่า สาว ประเภทสอง อายุ 49 ปี	ระดับปริญญาตรีจาก คณะนิเทศศาสตร์ สาขาโฆษณา ม.ธุรกิจบัณฑิต	ช่างแต่งหน้า	(1) ผู้ชนะเลิศการแข่งขันเงาเสียง พรพิมล ธรรมสาร รายการต้นตำรา (2) เข้ารอบ 10 คนสุดท้ายเวที พานาโซนิคคาราโอเกะ ซึ่งกึ่ง คอน เทสต์ ประเทศไทย (3) เข้ารอบ 49 คนสุดท้าย รายการ เดอะโกลเด้นซองเวทีเพลงเพราะ (The Golden Song) ซีซั่น 1

ตารางหมายเลขที่ 1: ข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

นามแฝง เพศ - อายุ	การศึกษา	อาชีพ ปัจจุบัน	ผลงาน การร้องเพลง
(5) น้ำใส หญิง อายุ 24 ปี	สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรีจาก คณะศิลปศาสตร์ สาขาพัฒนาการ เชิงสร้างสรรค์ ม.ธรรมศาสตร์	นิสิต ปริญญาโท คณะ อักษรศาสตร์ ภาควิชา ศิลปการละคร สาขาการแสดง จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ร้องเพลงในงานสมาคมชาวเหนือ แห่งประเทศไทย ร้องเพลงงานคอนเสิร์ตการกุศล ศิลปินไม่ทิ้งกัน ครั้งที่ 3

จากตารางหมายเลขที่ 1 ทำให้เห็นถึงข้อมูลและรายละเอียดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน และเมื่อกลุ่มตัวอย่างเรียนครบตลอดแผนการสอนแล้ว จะมีการจัดคอนเสิร์ตประกอบวิทยานิพนธ์ เพื่อแสดงต่อหน้าผู้ชมและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการประเมินผล สำหรับการ จัดคอนเสิร์ตประกอบวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ให้ชื่อว่า “คอนเสิร์ตละครชีวิตผ่านบทเพลง ลูกกรุง” โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดจากกระบวนการการทำงานแบบละครเวทีแบบ “Devised Theatre” มาปรับใช้เพื่อต่อยอดเป็นงานคอนเสิร์ตนี้ขึ้นมา โดยผู้วิจัยจะนำเรื่องราวและประสบการณ์ ที่นักร้องกลุ่มตัวอย่างได้และเปลี่ยนกันในคลาสมาตีความผ่านบทเพลงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกมา เพื่อสร้างสรรค์จัดแสดงคอนเสิร์ตต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการสอนการแสดงสำหรับนักร้องโดยกำหนดระยะเวลาของการสอนไว้จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง ซึ่งได้จัดระเบียบเวลาการสอนไว้ดังนี้

1. สอนแบบกลุ่ม (ครั้งที่ 1 – 5)

- ตั้งแต่เวลา 13:00 น. ถึงเวลา 16:00 น.
- สอนสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 3 ชั่วโมง
- แบ่งช่วงเวลาการสอนเป็นวันละ 1 รอบ รอบละ 3 ชั่วโมง

2. สอนแบบส่วนตัว (ครั้งที่ 6 – 9)

- เวลาสอนขึ้นอยู่กับนักเรียนแต่ละบุคคลว่าสะดวกเวลาใด
- สอนสัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 3 ชั่วโมง
- แบ่งช่วงเวลาการสอนเป็นวันละ 4 รอบ รอบละ 3 ชั่วโมง ดังนี้
 - รอบเวลา 9:00 น. ถึงเวลา 12:00 น. -รอบเวลา 13:00 น. ถึงเวลา 16:00 น.
 - รอบเวลา 17:00 น. ถึงเวลา 19:00 น. -รอบเวลา 20:00 น. ถึงเวลา 22:00 น.

3. การแสดง (สอนกลุ่มครั้งที่ 10 – 12)

- ตั้งแต่เวลา 13:00 น. ถึง 16:00 น.
- สอนสัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 3 ชั่วโมง
- แบ่งช่วงเวลาการสอนเป็นวันละ 1 รอบ รอบละ 3 ชั่วโมง

รวมตลอดหลักสูตรใช้เวลาเรียน 36 ชั่วโมง/ผู้เรียนรายบุคคล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับเครื่องมือที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้เพื่อประเมินผลการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้เลือกเครื่องมือมาทั้งหมด 3 รูปแบบดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview)

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยด้านการสอนที่มีความเกี่ยวข้องกับการแสดงความรู้สึก ดังนั้นคำตอบบางอย่างอาจมีความหลากหลายจนไม่สามารถตอบมาในรูปแบบที่ตายตัวได้ ผู้วิจัยจึงคิดว่าควรจะใช้วิธีการสัมภาษณ์มาเป็นส่วนหนึ่งในการเก็บข้อมูล โดยจะเน้นไปในเรื่องการถามเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชีวิต ประสบการณ์ต่างๆ ที่เคยพบเจอมา ความรู้สึกต่างๆ หลังจากที่ได้ทำแบบฝึกหัด และอื่น ๆ

2. แบบบันทึกการสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยจะบันทึกวิดีโอและจดบันทึกพัฒนาการของกลุ่มตัวอย่างลงในบันทึกผลการสอนที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้นมาในทุกครั้งที่ได้สอน เพื่อจะได้สังเกตและติดตามความเปลี่ยนแปลงของกลุ่มตัวอย่างที่ชัดเจนว่าในแต่ละครั้งที่เรียนไป มีการพัฒนาการเป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาหรือส่วนใดที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่

3. แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างสำหรับผู้ชม (Evaluation)

หลังจากผู้ชมได้ชมคอนเสิร์ตของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกตัวแทนจำนวน 20 ท่าน มาประเมินกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนผ่านแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้ออกแบบไว้ ผู้วิจัยคิดว่าแบบประเมินจากผู้ชมเป็นอีกหนึ่งสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้วิจัยรับรู้ความเห็นจากหลายแง่มุมมอง เพื่อจะได้ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่าที่ผู้วิจัยได้สอนได้ทั้งหมดบรรลุผลเป้าหมายมากน้อยเพียงใด และมีสิ่งใดที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนาต่อหรือไม่

ผลการวิจัย

สำหรับกระบวนการการทำงานทั้งหมดของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้ทดลองจัดคลาสสอนการแสดงสำหรับนักเรียนเพื่อค้นหาแนวทางการสอนและแบบฝึกหัดทางการแสดงที่เหมาะสมเพื่อที่จะนำมาช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลงลูกกรุงได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งผู้วิจัยขอสรุปผลการทดลองตามหลักการที่ผู้วิจัยเลือกมาทำการทดลอง ดังนี้

1. หลักการของลี สตราสเบิร์ก

ผู้วิจัยได้ใช้หลักการของลี สตราสเบิร์ก มาฝึกการแสดงขั้นพื้นฐานให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเห็นได้ว่า เมื่อผู้วิจัยอธิบายหลักการนี้ให้กับกลุ่มตัวอย่างฟัง กลุ่มตัวอย่างก็มีความเข้าใจเกี่ยวกับการแสดงที่เปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด จากเมื่อก่อนที่เข้าใจว่า การแสดงคือการเสแสร้งแกล้งทำเพื่อให้ผู้ชมเห็นว่กำลังทำอะไรอยู่ ซึ่งเป็นความคิดที่หลายคนมักเข้าใจผิดอยู่เสมอ แต่พอเมื่อผู้วิจัยอธิบายแล้วก็เข้าใจแล้วว่า การแสดงที่ดีควรเริ่มต้นที่การสร้างความรู้สึกภายในก่อน เพราะถ้าเมื่อรู้สึก สิ่งต่าง ๆ จะเกิดขึ้นตามมาเอง นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยได้นำแบบฝึกหัดจากหลักการนี้มาใช้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีสมาธิ และการสร้างความจริงจากภายในที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งแบบฝึกหัดจากหลักการนี้ที่ผู้วิจัยนำมาใช้ ได้แก่

แบบฝึกหัดการผ่อนคลายร่างกาย (Relaxation)

ผู้วิจัยมองว่าการผ่อนคลายร่างกายเป็นสิ่งสำคัญที่กลุ่มตัวอย่างต้องทำเป็นอันดับแรก ก่อนเริ่มต้นในกิจกรรมใด ๆ เห็นได้ชัดว่าการผ่อนคลายร่างกายแต่ละครั้ง จะทำให้กลุ่มตัวอย่างได้มีเวลาสำรวจร่างกาย จิตใจ รวมถึงความคิดที่แล่นเข้ามาของตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการทำแบบฝึกหัดผ่อนคลายร่างกายในช่วงแรกนี้ อาจก่อให้เกิดความรู้สึกหงุดหงิด และอึดอัดให้แก่กลุ่มตัวอย่างบ้าง เนื่องจากต้องปรับสภาพความคิดและจิตใจให้แล่นช้าลง ในขณะที่ทำสิ่งต่าง ๆ ก่อนหน้ารวดเร็วมาโดยตลอด แต่พอเมื่อกลุ่มตัวอย่างทำบ่อยครั้งขึ้นก็สามารถปรับและผ่อนคลายร่างกายและจิตใจได้เป็นอย่างดี การผ่อนคลายร่างกายนั้นนอกจากจะช่วยให้กลุ่มตัวอย่างผ่อนคลายร่างกายในส่วนต่าง ๆ แล้ว ยังช่วยให้กลุ่มตัวอย่างมีสมาธิมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าควรตั้งแบบฝึกหัดนี้เป็นแบบฝึกหัดแรก ๆ ก่อนที่จะนำพากลุ่มตัวอย่างไปทำกิจกรรมใด ๆ

แบบฝึกหัดรื้อฟื้นความทรงจำ (Memory Recall)

จากการที่ผู้วิจัยได้ทดลองนำแบบฝึกหัดนี้มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยพบว่าแบบฝึกหัดนี้ทั้งข้อดีและข้อเสียต่างกันไป หากอธิบายในมุมของข้อดีคือ แบบฝึกหัดนี้สามารถทำให้กลุ่มตัวอย่างเข้าใจความรู้สึกที่ซ่อนอยู่ภายในของตนเองที่จะนำมาใช้หรือเทียบเคียงกับเพลงที่ร้องได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างถ่ายทอดความรู้สึกของตนเองผ่านบทเพลงที่ร้องออกมาได้อย่างจริงใจ แต่ในขณะเดียวกันหากกลุ่มตัวอย่างเข้าไปอยู่ในภาวะของความทรงจำที่มีผลกระทบกับจิตใจมากเกินไป อาจทำให้เกิดบาดแผลทางความรู้สึกจนไม่กล้านำผลลัพธ์มาใช้ต่อการแสดงได้อีก ซึ่งจะทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกผ่านออกมาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นหากเกิดกรณีนี้เราในฐานะครูผู้สอนการแสดงต้องหาวิธีรับมือในขั้นถัดไป ข้อเสียอีกประการหนึ่งคือหากใช้แบบฝึกหัดนี้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในชีวิตน้อยอาจส่งผลให้เกิดความเครียด เนื่องจากนึกเรื่องราวในชีวิตไม่ออก เพราะคลังประสบการณ์ที่มีนั้นน้อยมาก ดังนั้นก่อนที่จะทำแบบฝึกหัดนี้ควรถามผู้เรียนก่อนว่าอยากถ่ายทอดบทเพลงนี้ออกมาในมุมใด มีเรื่องราวใดในชีวิตที่ตรงกับบทเพลงหรือไม่ ถ้าหากผู้เรียนมีค้อยพาทำแบบฝึกหัดนี้ แต่ถ้าไม่มี ผู้วิจัยมองว่ามนต์สมมติ (Magic-if) และการดันสดก็ถือเป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่ดีไม่แพ้กัน

2. หลักการของแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์

ผู้วิจัยพบว่าหลักการของแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์นั้นทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่กับปัจจุบันขณะและคู่ตรงข้ามอย่างเห็นได้ชัด ผู้วิจัยได้ใช้แบบฝึกหัดการทำซ้ำ (Repetition) ของหลักการนี้มาให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ลองทำ ซึ่งในครั้งแรกที่ผู้วิจัยลองให้กลุ่มตัวอย่างทำพบว่าพวกเขายังติดกับดักเกี่ยวกับการนึกถึงผลลัพธ์อยู่ กล่าวคือเมื่อจับคู่กับเพื่อนและถึงคราวที่ตนเองต้องพูด กลุ่มตัวอย่างมักจะนึกก่อนเสมอว่าจะพูดว่าอะไรดี แต่พอทำไปบ่อยครั้งเข้าก็พบว่ากลุ่มตัวอย่างหลายคนกลัวที่จะพูดโดยกลัวที่จะเชื่อในเชื้อสัญชาตญาณของตนเองมากยิ่งขึ้นและคิดน้อยลงด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้วิจัยสังเกตได้จากปฏิกิริยาที่ตอบสนองซึ่งกันและกันกับคู่ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมองว่าแบบฝึกหัดนี้ควรเป็นแบบฝึกหัดพื้นฐานที่นักเรียนจะมาเรียนในหลักสูตรนี้ควรเรียนเป็นอันดับต้น ๆ เพราะผู้วิจัยเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าจะสามารถลดอาการสมาธิผิดที่และการนึกถึงผลลัพธ์ของการแสดงได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังมองว่าแบบฝึกหัดนี้ต้องอาศัยเวลาและการฝึกอย่างสม่ำเสมอด้วย

เมื่อผู้วิจัยได้นำแบบฝึกหัดต่าง ๆ มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่าการที่กลุ่มตัวอย่างจะถ่ายทอดความรู้สึกได้หรือไม่ขึ้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับแบบฝึกหัดทางการแสดงเพียงอย่างเดียว ผู้วิจัยมองว่าการที่ร้องคนหนึ่งจะร้องแล้วถ่ายทอดความรู้สึกออกมาได้ดี ควรเริ่มจากการสร้างความมั่นใจทางด้านการร้องเพลงที่เลือกมาเสียก่อน ยิ่งเพลงลูกกรุงซึ่งเป็นเพลงที่มีรายละเอียดค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็น ลูกเอื้อน การใช้ช่องเสียงที่ถูกต้อง การร้องให้ถึงโน้ตแต่ละตัวการใช้ภาษาที่ถูกต้องตามอักขระวิธี ก็ควรที่จะต้องผ่านการฝึกฝนมาอย่างดีแล้ว เพราะถ้ายังขาดความมั่นใจทางด้านการร้อง จะทำให้เกิดสมาธิผิดที่เพราะต้องมากังวลเรื่องการร้องซึ่งเป็นพื้นฐานหลักที่ควรจะเป็นอันดับแรก ดังนั้นการฝึกถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลงจึงเป็นลำดับที่สองรองลงมาจากการฝึกฝนด้านการร้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างจะถ่ายทอดความรู้สึกได้นั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับแบบฝึกหัดที่นำมาใช้เท่านั้น จิตวิทยาเกี่ยวกับด้านการสื่อสารของผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในขณะที่ยังสอนก็เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน เพราะจะเห็นได้ชัดว่าบางคนอาจรู้สึกท้อห่างจากผู้วิจัยไปบ้าง เนื่องจากในขณะที่ยังสอนนั้นด้วยบุคลิกที่ผู้วิจัยเป็นคนจริงจัง เลยอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างรู้สึกกดดันและไม่กล้าเข้าหา ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าคนแต่ละคนไม่เหมือนกัน กลุ่มตัวอย่างชุดนี้จึงถือว่าเป็นกรณีศึกษาที่ทำให้ผู้วิจัยคิดว่า เราในฐานะครูผู้สอน ควรเรียนรู้ที่จะรับมือกับผู้เรียนในทุกประเภทเพื่อทำให้เขารู้สึกไว้วางใจและเชื่อใจให้ได้ อีกประการหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันคือผู้วิจัยมองว่านอกจากปัจจัยที่กล่าวมาแล้วนั้น การให้ความสำคัญในการอยากฝึกฝนและพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างก็มีส่วนไม่แพ้กัน เพราะพลังแห่งความตั้งใจจะส่งผลให้ผู้เรียนไม่ทำอะไรอย่างครึ่ง ๆ กลาง ๆ และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างก้าวกระโดด

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

แนวคิดเรื่องการสร้างความจริงจากภายในโดยใช้เทคนิคการรื้อฟื้นความทรงจำของลีสตรีาสเบิร์ก และแนวคิดเรื่องการแสดงออกตามสัญชาตญาณด้วยความสัจจริงแม้จะอยู่ภายใต้สถานการณ์สมมติของแซนฟอร์ด ไมส์เนอร์ สามารถช่วยให้นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้สึก

ผ่านเพลงไทยลูกกรุงได้อย่างลึกซึ้งและเป็นธรรมชาติ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยมองว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย ได้แก่ ทักษะด้านการร้องของผู้เรียนเอง ผู้วิจัยมองว่าผู้เรียนควรมีทักษะด้านการร้องเพลงที่ดีอยู่แล้ว เพราะถ้าหากผู้เรียนยังคงพะวงเกี่ยวกับการร้องอยู่ ก็จะทำให้เกิดความกังวลและสมาธิผิดที่จนไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาได้ นอกจากนี้ความตั้งใจและการเปิดใจในการเรียนของผู้เรียน ก็เป็นสิ่งสำคัญไม่แพ้กัน เพราะถ้าหากตัวผู้เรียนไม่มีความตั้งใจหรือไม่เปิดใจให้ครูผู้สอนแล้ว ผู้สอนจะใช้แบบฝึกหัดดีเท่าใดก็คงไม่มีประโยชน์ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมองว่ากระบวนการทดลองสอนของผู้วิจัยนั้นยังมีข้อบกพร่องที่ยังต้องปรับปรุงและพัฒนาต่อ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดว่าการทดลองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการค้นหาแนวทางการสอนของผู้วิจัยเท่านั้น ซึ่งต่อจากนี้แล้วผู้วิจัยจะขอปรับปรุงและพัฒนาอีกต่อไป เพราะผู้วิจัยมีความเชื่อว่าความชำนาญในการสอนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาและฝึกฝนได้ เพียงแต่ต้องใช้ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ และที่สำคัญต้องไม่หยุดที่จะไฝหะความรู้ใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพราะสิ่งนี้จะทำให้ดำเนินงานในสายวิชาชีพนี้ต่อไปอย่างประสบความสำเร็จสูงสุด

ข้อจำกัดของการวิจัย

สำหรับข้อจำกัดของการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมองว่าเรื่องระยะเวลาการวางที่ตรงกันของตัวกลุ่มตัวอย่างเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดข้อจำกัดในครั้งนี้ เนื่องด้วยกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนอาจมีหน้าที่หรือกิจกรรมอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันที่ต้องทำแตกต่างกันไป ส่งผลทำให้เกิดการขาดเรียนในบางคลาสทำให้อาจพลาดเนื้อหาสำคัญไป รวมถึงกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถหาเวลาเข้ามาซ้อมได้มากพอครั้งตอนก่อนขึ้นแสดง ดังนั้นอาจส่งผลให้ความมั่นใจลดลงไปบ้าง แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยก็ได้แก้ปัญหาโดยการให้ทำแบบฝึกหัดการพ่นคลายร่างกายก่อนขึ้นแสดงบอกกลุ่มตัวอย่างว่าให้นึกถึงสิ่งที่ได้เรียนมาในคลาสและนำกลับมาใช้ให้เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ความทุ่มเทการมองเห็นความสำคัญในการฝึกฝนก็ยังคงเป็นข้อจำกัดในการวิจัยด้วย ผู้วิจัยมองว่าความมุ่งมั่นตั้งใจเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเองของกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างมาก เพราะหากไร้ซึ่งความตั้งใจที่มากพอแล้วจะส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างพัฒนาตนเองได้อย่างไม่สุดทาง อีกประการ คือ ความสามารถในการร้องเพลงลูกกรุงของกลุ่มตัวอย่างที่ยังคงมีบาดแผลอยู่บ้าง ซึ่งสิ่งนี้เป็นปัจจัยหลักที่จะส่งผลให้เกิดความกังวลและอาการสมาธิผิดที่ผู้วิจัยมองว่ากลุ่มตัวอย่างต้องฝึกฝนด้านการร้องให้แข็งแรงจนไม่เกิดความกังวลเรื่องของการร้องเสียก่อน แล้วจึงเริ่มลงรายละเอียดเกี่ยวกับการฝึกการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านบทเพลง ประการสุดท้ายคือการเปิดใจของกลุ่มตัวอย่างบางคนที่มีให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าหากกลุ่มตัวอย่างเปิดใจให้กับครูผู้สอนอาจส่งผลให้ปิดรับการเรียนรู้เนื่องจากเกิดความอึดอัดและขุ่นเคืองในใจ ดังนั้นผู้วิจัยมองว่าจิตวิทยาในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้วิจัย ก็เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนากลุ่มตัวอย่างไม่แพ้กันกับเรื่องอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

สำหรับในส่วนของข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมองว่านอกจากครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ทางด้านการแสดงและแบบฝึกหัดที่จะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีแล้ว ควรมีทักษะด้านการสอนร้องเพลงด้วย

ก็จะดียิ่งขึ้นไป เพราะถ้าหากครูผู้สอนมีทักษะทั้งด้านการสอนแสดงและสอนร้องเพลงในคนเดียว จะได้สามารถแก้ไขปัญหให้กับผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม อีกประการหนึ่งคือเรื่องจิตวิทยาในการสอน จิตวิทยาการสื่อสาร และโน้มน้าวใจคนก็มีส่วนสำคัญไม่แพ้กัน ดังนั้นถ้าหากผู้วิจัยมีโอกาสได้เสนอแนะสำหรับผู้สนใจอยากนำวิจัยนี้ไปศึกษาต่อ ผู้วิจัยจะขอเสนอให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้จิตวิทยาในการสอนการแสดงสำหรับนักเรียนเป็นขั้นต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- ดาวใจไพจิตร สุจริตกุล. (2555). *กระบวนการถ่ายโอนต้นแบบการขับร้องเพลงไทยลูกกรุงของดาวใจ ไพจิตร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิชญ์สินี บำรุงนคร. (2543). *ลักษณะความเป็นอมตะของบทเพลงสุนทราภรณ์*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไพบูลย์ สำราญภูติ. (2550). *เพลงลูกกรุง*. กรุงเทพฯ: สำนักอุทยานการเรียนรู้
- ภาสกรณ รุ่งเรืองเดชาภัทร์. *การรับรู้คุณค่าของเพลงลูกกรุงในหมู่วัยรุ่น (Gen Z)*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2563
- มัธรา ศรีโมลา. (2540). *การวิเคราะห์บทเพลงของ สง่า อารัมภีร์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัชรภรณ์ อาจหาญ. (2535). *การศึกษาและบทวิเคราะห์บทเพลงไทยสากลของสุนทราภรณ์*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วริศรา โกรทินธาคม. (2557). *ภาษาจินตภาพในบทเพลงสวาทเชิงสังวาสที่ขับร้องโดย ทูล ทองใจ*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*
- สมบัติ กิ่งกาญจนวงศ์. (2534). *การวิเคราะห์เพลงลูกกรุง*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริรัตน์ รามวรรณ และวรุณญา อัจริยบตี. (2562). *การศึกษาแนวคิดที่ปรากฏในเพลงลูกกรุงของ สุเทพ วงศ์กำแหง*. *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*